

3. BÖLÜM

Dürtüselliğin Psikodinamik Kökenleri

Gamze ÖZÇÜRÜMEZ BİLGİLİ¹

| GİRİŞ

Psikiyatrinin temel çalışma organı olan beyin, içsel ortamın yaşamsal gereksinimleri ile etrafımızda hep değişip duran ve bedenin ihtiyaç duyduğu her şeyin kaynağı olan dış dünya arasında ilişki kurar. Onun duyuşsal ve devinsel aygıtları aracılığıyla dünyadan bilgi alır ve dünya üzerinde etki- de bulunuruz. Bu nedenle beyne bir arayüz, iç dünya ile dış gerçeklik arasında yer alan “sınır” bölge demek yanlış olmaz (Solms ve Turnbull, 2013). Hâlâ anlaşılmaya muhtaç olan ise algılarımızın ve eylemlerimizin altında yatan bu sinirsel işleyişin bizi nasıl biz yaptığınıdır. Beyin diğer tüm organlardan farklı, özel, hatta gizemli bir nitelik taşır: Zihnin ortaya çıktığı yer orasıdır. Bir şekilde tam

şu anda dünyadaki kendimiz oluşumuzla ilgili hislerimizi, yani öznel deneyimimizi üretir.

Psikanalizin geleneksel ilgi alanı tam olarak bu özneliktir, en temel kavramsal araçlarından birisi de *Dürtü Kuramı*'dır. Öngörülebileceği gibi, dürtüselliği ve dürtü kontrol bozukluklarını odağına alan böylesi kapsamlı bir kitapta “dürtü” kavramını beden-zihin bütünlüğü bağlamında değerlendiren ve kuramının çekirdeğine yerleştiren Sigmund Freud'dan söz etmemek düşünülemezdi. Bu bölümde, klasik psikanalizden nesne ilişkileri ve bağlanma kuramlarına uzanan tarihsel bir izlekte dürtü kavramını ve dürtüselliğin psikodinamik açıdan nasıl değerlendirildiğini aktarmak amaçlanmıştır.

¹ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, gamzeozcurumez@hotmail.com

zulmedici ve depresif kaygıların azalmasını ve iç dünyanın bölünüp atılan yönlerinin birleştirilmesini hedeflemektedir. Kendilik psikologları, daha iyi birkendilik bütünlüğü sağlamayı amaçlarken nesne-ilişkileri okulu, önemli ötekilerin içsel temsillerinin düzenlenmesine ve dış dünya ilişkilerine daha iyi uyum yapılmasına odaklanmaktadır.

Okul farklılıklarına rağmen çoğu psiko-dinamik yönelimli terapist dürtüsel hastanın iç dünyası ile dış gerçekliği arasındaki dinamik etkileşimin terapinin asıl çalışma alanı olduğu konusunda hemfikirdir. Yansıtma özdeşim süreçlerini, onların çarpıtan, saptıran etkisini hastanın fark etmesine ve aşırı bölme ile yansıtmaya bel bağlamayan, daha iyi bütünleşmiş bir ruhsal yapının gelişmesine aracılık etmek nihai hedeftir. Bu bağlamda, duygu düzenlemenin güçlendirilmesi, mentalizasyon kapasitesinin artırılması, kendi üzerine düşünme yetisinin yaratılması veya güçlendirilmesi günümüz psikanalitik yönelimli psikoterapilerin en önemli amaçlarından biridir.

KAYNAKLAR

- Bach, B., & First, M. B. (2018). Application of the ICD-11 classification of personality disorders. *BMC Psychiatry*, 18(1), 351-365.
- Bergmann, M. S. (1993). Reflections on the history of psychoanalysis. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 41(4), 929-955.
- Bettelheim, B. (1984). *Freud and man's soul*. Vintage.
- Borges, L. M., & Naugle, A. E. (2017). The role of emotion regulation in predicting personality dimensions. *Personality and Mental Health*, 11(4), 314-334.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and Loss: Attachment, Vol. 1 New York. NY: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger. In *Attachment and Loss: Volume II: Separation, Anxiety and Anger* (pp. 1-429). London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis.
- Bowlby, J. (1980). Loss: Sadness and depression: Vol. 3. Attachment and loss.
- Brandt, L. W. (1961). Some notes on English Freudian terminology. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 9(2), 331-339.
- Fonagy, P. (1998). Attachment theory approach to treatment of the difficult patient. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 62(2), 147.
- Fonagy, P., Luyten, P., & Bateman, A. (2015). Translation: Mentalizing as treatment target in borderline personality disorder. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 6(4), 380.
- Fonagy, P., & Target, M. (2002). Early intervention and the development of self-regulation. *Psychoanalytic Inquiry*, 22(3), 307-335.
- Freud S (1920) Beyond the pleasure principle. Standart Edition, Volume XVIII. London: Hogarth Press, 1986.
- Freud S. (1891). On Aphasia. New York, Int. Univ. Press.
- Freud S. (1914). On narcissism: An introduction. Standart Edition, Volume XIV. London: Hogarth Press, 1986.
- Freud S. (1915b). The unconscious. Standart Edition, Volume XIV. London: Hogarth Press, 1986.
- Freud S. (1926). Inhibitions, symptoms and anxiety. Standart Edition, Volume XX. London: Hogarth Press, 1986.
- Freud S. (1954). The Origins of Psycho-Analysis. Letters to Wilhelm Fliess, Drafts, Notes: 1887-1902. New York: Basic Books.
- Freud, S. (1895). Project for A Scientific Psychology in The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume I. Trans. J. Strachey. London: The Hogarth Press.
- Freud, S. (1895). Project for a scientific psychology. Standard Edition, vol. 1. Hogarth Press, London, 1958, 295-397.
- Freud, S. (1905). Three essays on the theory of sexuality (Vol. 7). Hogarth, London, 173-222.
- Freud, S. (1911). Formulations on the Two Principles of Mental Functioning." The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, translated by James Strachey, vol. XII, 215-26.

- Freud, S. (1915). Instincts and their vicissitudes, Standard Edition, vol. 14. *Freud, S.(1914), From the history of infantile neurosis, Standard Edition, 17, 1-122.*
- Freud, S. (1915). Repression. Standard edition, vol. XIV.
- Freud, S. (1924). The Economic Problems of Masochism, 'The Ego and the Id', Standard Edition, vol. XIX.
- Freud, S. (1930). 2002 Civilization and its Discontents. *Trans. David McLintock], London: Penguin.*
- Freud, S. (1940). An outline of psychoanalysis. Standard Edition, 23: 144-207.
- Freud, S. I. G. M. U. N. D. (1923). The ego and the id (Standard ed. Vol. XIX). *London: Hogarth.*
- Freud, S., & Strachey, J. (1996). *The interpretation of dreams* (p. 217). New York: Gramercy Books.
- Gabbard, G. O. (2005). Mind, brain, and personality disorders. *American Journal of Psychiatry, 162*(4), 648-655.
- Gagnon, J., & Daelman, S. (2011). An empirical study of the psychodynamics of borderline impulsivity: A preliminary report. *Psychoanalytic Psychology, 28*(3), 341.
- Gay, P. (1998). *Freud: A life for our time*. WW Norton & Company.
- Gay, P., Rochat, L., Billieux, J., d'Acremont, M., & Van der Linden, M. (2008). Heterogeneous inhibition processes involved in different facets of self-reported impulsivity: Evidence from a community sample. *Acta Psychologica, 129*(3), 332-339.
- Green, A. (1977). Conceptions of affect. *International Journal of Psycho-Analysis, 58*, 129-156.
- Green, A. (1993). Two discussions of 'The Inner Experiences of the Analyst' and a response from Theodore Jacobs. *International journal of psycho-analysis, 74*, 1131-1136.
- Green, A. (2013). psikanaliz: söz konusu olan nedir?. *Psikanaliz Yazıları, 27*, 27-48.
- Grossman, W. I. (1992). Hierarchies, boundaries, and representation in a Freudian model of mental organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 40*(1), 27-62.
- Hofer, M. A. (1995). Hidden regulators: Implications for a new understanding of attachment, separation, and loss.
- Houzel, D. (2006). düşüncenin gelişimi ve stabilizasyon süreçleri. *Psikanaliz Yazıları, 13*, 51-66.
- Kahya Y., Gençöz T. (2020). Duygu düzenleme becerisi bağlamında temel kişilik özellikleri ve kişilik bozuklukları. Vatan S, editör. *Duygu Düzenleme*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri: 70-79.
- Kandel, E. (2013). The new science of mind and the future of knowledge. *Neuron, 80*(3), 546-560.
- Kaptanoğlu C. (2011). Türkiye Psikiyatri Derneği Destekleyici Psikoterapi Eğitimi Yayınlanmamış Ders Notları. Ankara, Türkiye Psikiyatri Derneği.
- Kaptanoğlu, C., Elçik, G., & Özenç, T. B. (2010). Bedende Kıpırdanmalar. *İstanbul: Varlık.*
- Kaufmann W. (2009). Nietzsche, Heidegger and Bubber: Discovering the mind. Transaction Publishers: New Jersey.
- Kayaalp, M. L. (2006). ruhsal yapı ve düşüncenin doğuşu. *Psikanaliz Yazıları, 13*, 13-24.
- Kernberg, O. F. (1975). Sı nı r durumlar ve patolojik narsisizm. Çev. *Mustafa Atakay*(1999). *İstanbul: Metis Yayınlar.*
- Laplanche J, Pontalis JB (1973) The Language of Psychoanalysis. London, Hogarth Press.
- Levenson, R. W. (2003). Blood, sweat, and fears: The autonomic architecture of emotion. *Annals of the New York Academy of Sciences, 1000*(1), 348-366.
- Lingiardi, V., & McWilliams, N. (2015). The psychodynamic diagnostic manual-2nd edition (PDM-2). *World Psychiatry, 14*(2), 237.
- Makari, G. (2008). Revolution in Mind. The Creation of Psychoanalysis. New York (HarperCollins) 2008.
- Mannoni O. (1992). Freud (Çev: V Atayman, T Kurultay). İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Mayes, L. C. (2006). Arousal regulation, emotional flexibility, medial amygdala function, and the impact of early experience: Comments on the paper of Lewis et al. *Annals of the New York Academy of Sciences, 1094*(1), 178-192.
- Meins, E., Fernyhough, C., Fradley, E., & Tuckey, M. (2001). Rethinking maternal sensitivity: Mothers' comments on infants' mental processes predict security of attachment at 12 months. *Journal of child Psychology and Psychiatry, 42*(5), 637-648.
- Nasio, J. D. (2008). Psikanaliz'in Yedi Büyüğü. Çev: *Kenan Sarılioğlu, Kırmızı Yay., İstanbul.*
- Okan Gezmiş E. (2018-2019). Başka dilde Freud, başka bir Freud. *Doğu-Batı 87*, 71-94.

- Özçürümez Bilgili G. (2015). Psikanalitik yönelimli dinamik psikoterapinin bugünü. Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics, 8(2), 1-9.
- Özçürümez G. (2011). Psikoseksüel gelişim evreleri. In Psikanalitik Psikoterapiler: Temel Kavramlar, Kuramlar ve Yöntemler, Köşkdere A.A. (Ed.) 198-203. Ankara, Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Özer, D. (2011). Pediatriden psikanalize, insan doğasından psikanalitik keşiflere. *Psikanaliz Yazıları*, 23, 35-54.
- Parman, T. (2006). Psikanaliz ve düşüncenin gelişimi. *Psikanaliz Yazıları*, 13, 25-44.
- Perry, B. D. (1997). Incubated in terror: Neurodevelopmental factors in the "cycle of violence." In J. D. Osofsky (Ed.), *Children in a violent society* (pp. 124-149). The Guilford Press.
- Polan, H. J., & Hofer, M. A. (1999). Psychobiological origins of infant attachment and separation responses. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 162-180). The Guilford Press.
- Pollock N.C., McCabe G.A., Southard A.C., Zeigler-Hill V. (2016). Pathological personality traits and emotion regulation difficulties. *Personality and Individual Differences*, 95, 168-177.
- Posner, M. I., & Rothbart, M. K. (2000). Developing mechanisms of self-regulation. *Development and Psychopathology*, 12(3), 427-441.
- Rizzuto, A. M. (1989). A Hypothesis about Freud's Motive for Writing the Monograph 'On Aphasia'. *International review of psycho-analysis*, 16, 111-117.
- Sapolsky, R. M. (1996). Why stress is bad for your brain. *Science*, 273(5276), 749-750.
- Schore, A. N. (2001). Contributions from the decade of the brain to infant mental health: An overview. *Infant Mental Health Journal*, 22(1-2), 1-6.
- Solms, M. (2018). Extracts from the Revised Standard Edition of Freud's complete psychological works. *The International Journal of Psychoanalysis*, 99(1), 11-57.
- Solms, M., ve Turnbull, O. (2013). Beyin ve İç Dünya: Öznel Deneyimin Sinirbilimine Giriş [The brain and the inner world: An introduction to the neuroscience of subjective experience]. *Metis Yayınları: İstanbul*.
- Solms, M., & Saling, M. (1986). On psychoanalysis and neuroscience: Freud's attitude to the localizationist tradition. *International Journal of Psycho-Analysis*, 67, 397-416.
- Suomi, S. J. (2000). A biobehavioral perspective on developmental psychopathology. In *Handbook of developmental psychopathology* (pp. 237-256). Boston: Springer.
- Suyemoto, K. L. (1998). The functions of self-mutilation. *Clinical Psychology Review*, 18(5), 531-554.
- TUNABOYLU-İKİZ, T. (2002). Sigmund Freud ve klasik psikanalitik görüşte dürtülerin akıbeti. *Psikanaliz Yazıları*, 4, 11-18.
- Tura, S. M. (2000). *Günümüzde psikoterapi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Tura, S. M. (2011). *Histerik bilinç*. İstanbul: Metis.
- Tükel R (2002) Dürtü kuramından benlik psikolojisine tarihsel gelişim öyküsü. *Psikanaliz Yazıları*, 4, 19-34.
- Tükel, R. (2011). Anksiyete, Savunmalar ve Nesne ilişkileri: Freud ve Melanie Klein'in çalışmalarına Bir Bakış. *Doğu Batı* (56) 85-105.
- Tükel, R. (2011). bebek ve anne arasındaki mekânda öznenin yaratılması: winnicott'un çalışmalarına bir bakış. *Psikanaliz Yazıları*, 23, 15-34.
- Tükel, R. (2014). *Freud okumaları*. Bağlam Yayıncılık.
- Ünsal, Z. K. (2011). winnicott'un kuramında şiddet ve suçluluk. *Psikanaliz Yazıları*, 23, 71-78.
- Vavrdá, V. (2005). Solms, M., Saling, M.: A Moment of Transition: Two Neuroscientific Articles by Sigmund Freud. Karnac Books, London, 1990. *Revue Psychoanalytická Psychoterapie*, 7(1), 78-79.
- Winnicott D.W. (1969). The Use of an Object in the Context of Moses and Monotheism. In *The Collected Works of D.W. Winnicott: Volume 9, 1969-1971* (Eds. Lesley Caldwell and Helen Taylor Robinson) Oxford University Press, 2016, s.33-52.
- Winnicott, D. W. (1956). Primary maternal preoccupation. In, *Through paediatrics to psychoanalysis: Collected papers* (pp. 300-305).
- Winnicott, D. W. (1960). The theory of the parent-infant relationship. *International Journal of Psycho-Analysis*, 41, 585-595.
- Yehuda, R. (1998). Psychoneuroendocrinology of post-traumatic stress disorder. *Psychiatric Clinics of North America*, 21(2), 359-379.